

คำนำ

ถั่วเหลือง *Glycine max.* (L). Merrill เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจพืชหนึ่งของประเทศไทยที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เนื่องจากปริมาณผลิตผลที่ผลิตได้ภายในประเทศไม่เพียงพอด้วยความต้องการ โดยเฉพาะความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันพืชและโรงงานอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ สุมินทร์ (2526) ได้รายงานผลผลิตถั่วเหลืองของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาว่ายังไม่สามารถผลิตได้ตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการสิ้นสุดไปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตถั่วเหลืองในระดับไร่นาของเกษตรกรที่ผลิตได้จริงโดยทั่วไปต่ำกว่าผลผลิตที่ได้รับจากแปลงทดลองซึ่งดำเนินการโดยนักวิชาการ จากการค้นคว้าทดลองของนักวิชาการทั้งในสถานีทดลองและพื้นที่เกษตรกรสามารถได้ผลผลิตถึง 400 กก.ต่อไร่ ในขณะที่ผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรโดยเฉพาะในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงใหม่ อยู่ระหว่าง 200-250 กก.ต่อไร่ (ชูลู 2529) จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของผลผลิตขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากงานทดลองในสถานีทดลองมีการควบคุมสภาพแวดล้อมและปัจจัยการผลิตเป็นอย่างดี แต่ในสภาพพื้นที่ไร่นาเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงปลูกถั่วเหลืองโดยวิธีเดิม ดังนั้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตถั่วเหลืองโดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีแบบเบ็ดเสร็จที่ได้จากงานทดลองในสถานีทดลองไปแนะนำส่งเสริมแก่เกษตรกรในระดับไร่นาจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากความหลากหลายของสภาพพื้นที่และตัวเกษตรกรเองมีข้อจำกัดต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน จึงทำให้เทคโนโลยีแบบเบ็ดเสร็จไม่เป็นที่ยอมรับของเกษตรกร การวิเคราะห์พื้นที่และกระบวนการผลิตของกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย โดยปรับใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบเกษตรนิเวศน์และวางแผนทดสอบแบบวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำของผลผลิต นับว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาถั่วเหลืองในระดับไร่นา (พฤษ 2530) การศึกษาความเหลื่อมล้ำของผลผลิตถั่วเหลืองในแปลงเกษตรกร และแปลงทดลองนี้ได้ดำเนินการในพื้นที่เพาะปลูกถั่วเหลือง ค.บ้านम्म อ.สันป่าดอง จ.เชียงใหม่ ด้วยการศึกษาเบื้องต้นจากการวิเคราะห์พื้นที่เป้าหมายในปีการเพาะปลูกถั่วเหลืองปี 2528/29 เพื่อหาปัจจัย

และแจกแจงความสำคัญของปัจจัยในการผลิตข้าวเหลืองในแปลงเกษตรกรและทำการทดลอง
ในระดับไร่นาในปีการเพาะปลูกข้าวเหลืองปี 2529/30 โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าว-
เหลืองบางปัจจัยที่ได้ทดสอบในสถานีทดลอง แล้วมาเปรียบเทียบเทคโนโลยีที่เกษตรกร
ปฏิบัติอยู่ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ เพื่อทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวเหลือง
และเปรียบเทียบผลของเทคโนโลยีแต่ละชนิดต่อการเพิ่มผลผลิตข้าวเหลือง ตลอดจนเข้าใจ
ถึงอุปสรรคที่สำคัญต่อการผลิตข้าวเหลืองในระดับไร่นาในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อนำเอาข้อมูล
ที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในงานส่งเสริมแนะนำเกษตรกรในพื้นที่ปลูก
ข้าวเหลือง ค.บ้านแม อ.สันป่าคอง และพื้นที่ปลูกข้าวเหลืองในเขตชลประทานของจังหวัด
เชียงใหม่ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved